

Any intelligent fool can make things bigger and more complex.

It takes a touch of genius – and a lot of courage to move in the opposite direction.

(Albert Einstein, Eirik Kristoffersen)

Status Reindrifta i Norge

Stein Tage Domaas – Agr. dr.

Underdirektør i Landbruks og reindriftingsavdelinga

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

– virker til Nordlands beste

Hva er det viktig å forstå og ta hensyn til?

Det viktigste er å forstå **reinens unnvikelsesadferd** ift arealinngrep og arealbruk.

90 % av reinen skyr områder som er nærmere tiltak og aktivitet enn 1 km.

De mest sårbare reinene, drektige simler og simler med kalv blir påvirket så langt unna som 5 km.

Dermed er det ikke footprinten til tiltaket som er poenget, men **influenssonene på 1, 3 og 5 km**. En feilplassert hytte med grunnflate på 100 m² kan altså påvirke opp mot 80 km².

Reindrifft er også en **arealavhengig næring**. Derfor er det også viktig å se på topografien for å **unngå tiltak i flaskehals**.

Vi skal heller ikke glemme at **sumeffekten skal vurderes**. Det gjelder effekten av alle tidligere tiltak og kjente og sannsynlige fremtidige tiltak.

Så sier § 22 at «Reindrifftsutøvere har adgang til **fritt og uhindret** å drive og forflytte rein...» og at «Reindrifftens **flyttleier må ikke stenges**», og veilederen sier at det skal tas ekstra hensyn til **reindrifftas særverdiområder**.

(Reindrifft og plan- og bygningsloven/ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/reindrifft-og-plan-og-bygningsloven/id2846344/>)

Med særverdiområder menes bl.a. vårbeite, kalvingsland, brunstland og andre minimumsbeiter.

Reindriftas rett

Reindriftas bufferevne - indikator

Tapssituasjonen

Lovgrunnlaget for reindriftnas sine retter

Grunnloven
§ 108

ILO 169

SP 27

Alders tids bruk kodifisert i **Reindriftnsloven**

Reindrifta er både rettighetshaver og næringsaktør

Tap forårsaket av:

Arealinngrep – Ai

Arealbruk – Ab

Topografi/geografi – Tg

Klimaendringer/vær – Kv

Rovilt – Rv

Personlige preferanser – Pp

$$\text{Tap} - T = A_i + A_b + T_g + K_v + R_v + P_p$$

Vårflokk - Fv

Kalv født - Kf

Kalv til flokk/strukturering – Fk

Kalv til slakt - Sk

Voksen til slakt - Sv

Slakt – S = Sk + Sv

Problem når Sk er tilnærmet null

Terskel når $S < \text{kr } 50000$

$$K_f - T - F_k = S$$

$$F_v(n-1) = K_f - T - F_k - S = F_v(n)$$

Problem når $F_v(n) < F_v(n-1)$

$$Kf - (Ai + Ab + Tg + Kv + Rv + Pp) - Fk = S$$

$$Kf - (Ai + Ab + Tg + Kv) * Rv * Pp - Fk = S$$

$$(Ai + Ab + Tg + Kv + Rv + Pp) = 1$$

$$Kf - Tk - Fk = Sk$$

$$Ksf = Sk / Fv$$

	Kalveslakt	Reintall	Bufferevne
Lom	1281	2350	54,5
Vågå	1138	2274	50,0
Fram	1354	2926	46,3
Filefjell	1471	3231	45,5
Elgå / Svahke sijte	810	2885	28,1
Riast/Hylling / Gåebrien sijte	2413	4965	48,6
Essand / Saanti sijte	1509	4331	34,8
Trollheimen	616	1576	39,1
Færen / Gasken-Laante	513	1636	31,4
Skjækerfjell / Skæhkere	533	1840	29,0
Luru / Låarte	444	2299	19,3
Østre-Namdal / Tjåehkere	1250	4479	27,9
Vestre-Namdal / Åarjel-Njaarke	167	1754	9,5
Fosen / Fovsen-Njaarke	55	1856	3,0

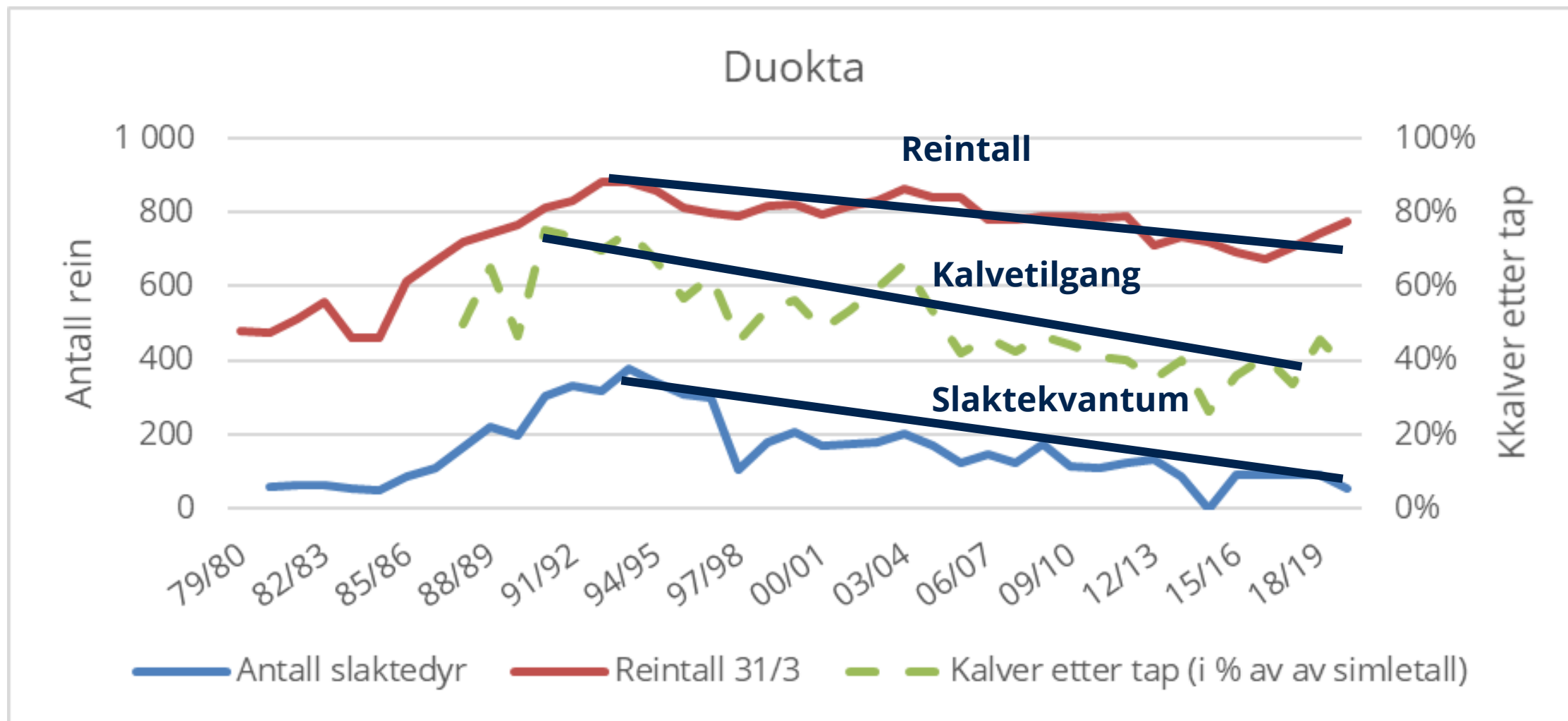
	Kalveslakt	Reintall	Bufferevne
Ábborašša	2201	4421	49,8
Fávrosorda	1831	6387	28,7
Cohkolat	1142	6910	16,5
Skárfvággi	446	1435	31,1
Árdni/Gávvir	284	1943	14,6
Beahcegealli	917	2695	34,0

	Kalveslakt	Reintall	Bufferevne
Kanstadfjord/Vestre Hinnøy	54	1466	3,7
Tjeldøy	41	250	16,4
Kongsvikdalen	47	545	8,6
Grovfjord	0	351	0,0
Sør-Senja	21	526	4,0
Nord-Senja	0	254	0,0
Kvaløy	76	583	13,0
Ringvassøy	0	489	0,0
Rebbernesøy	0	129	0,0
Vannøy	0	345	0,0
Mauken/Tromsdalen	74	2417	3,1
Bassevuovdi	134	1253	10,7
Hjertind	510	2157	23,6
Gielas	432	1641	26,3

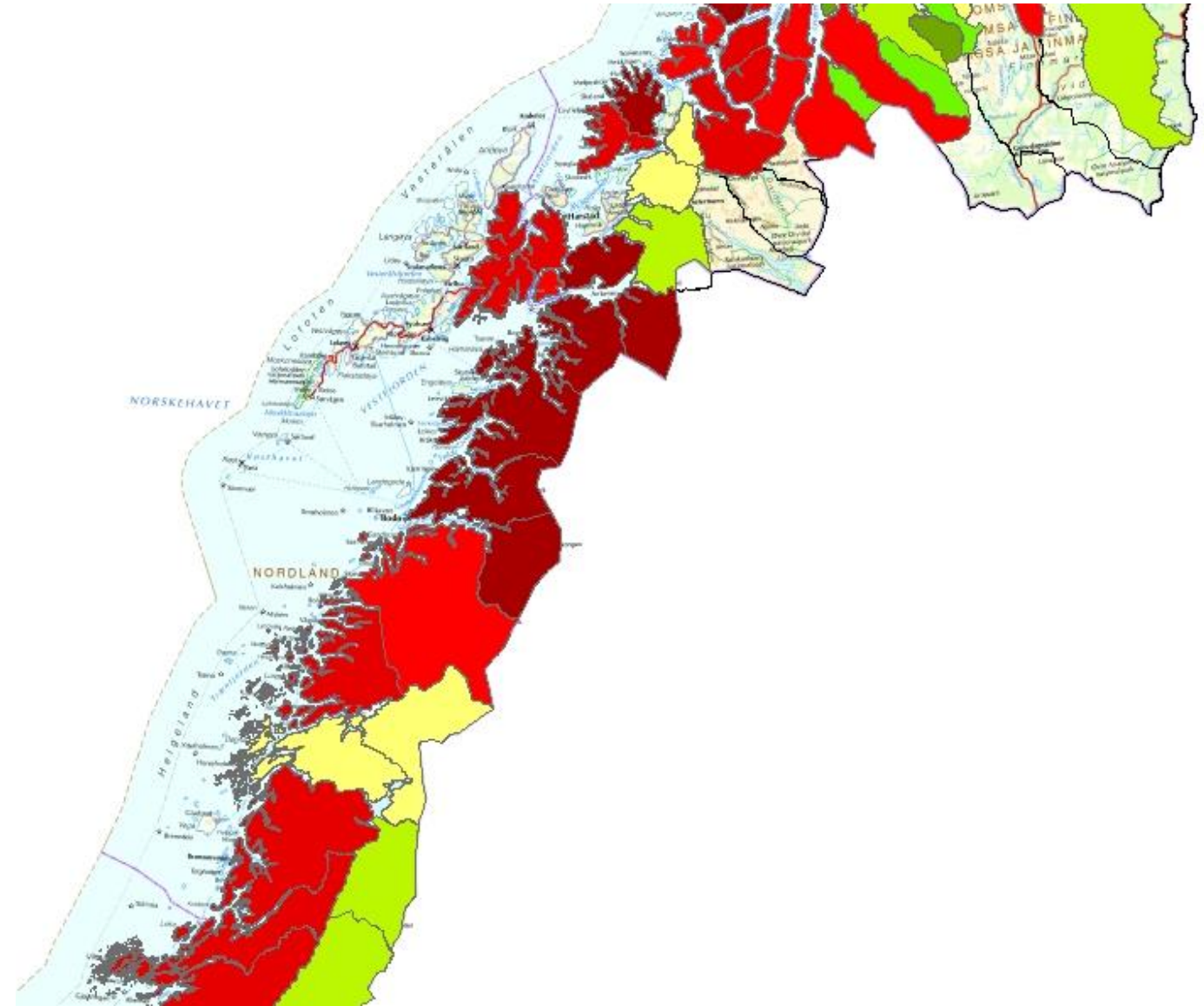
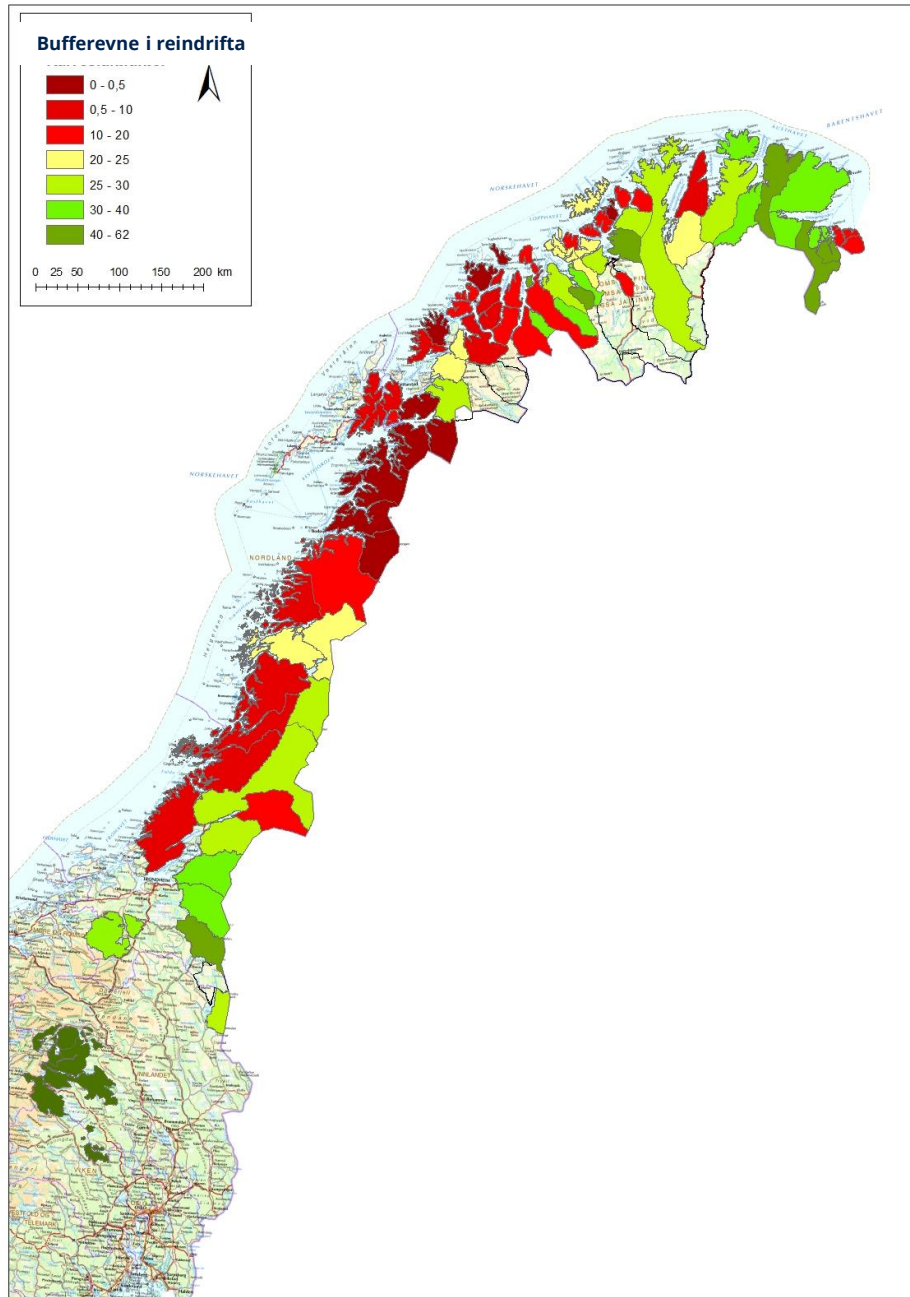
Tabell 12.2. Antall kalver (miessi) slaktet de siste 9 driftsårene, basert på data fra listeførte/registrerte slakteribedrifter.

Reinbeitedistrikt/Siida	Antall slaktede kalver								
	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
18 - Voengelh-Njaarke	250	306	94	236	228	93	98	66	17
20 - Jillen-Njaarke	53	56		50	22	61	3	23	12
19 - Byrkije	385	197	282	478	399	452	387	395	381
21 - Røssåga/Toven	3			26	44	103	147	350	203
23 - Hestmannen/Strandtindene	103	129		32	86	86	147	46	59
22 - Ildgruben	172	248	217	219	157	168	188	275	217
24 - Saltfjellet	436	96	346	259	216	303	233	402	441
25 - Balvatn		48	153						
26 - Duokta	58	58	46		47	36			
27 - Stajggo/Hábmer	7	26	15	1		31			
28 - Frostisen		23	21			17			
29 - Skjomen									
NORDLAND	1467	1187	1174	1301	1199	1350	1203	1557	1330

— virker til Nordlands beste

Bufferevne i reindriffta

— virker til Nordlands beste

5 store påvirkere som virker negativt inn på reindriften

Arealinngrep

Arealbruk

Topografi/Geografi

Klimaendringer/Vær

Rovvilt

Hva er det viktig å forstå og ta hensyn til?

Det viktigste er å forstå **reinens unnvikelsesadferd** ift arealinngrep og arealbruk. 90 % av reinen skyr områder som er nærmere tiltak og aktivitet enn 1 km. De mest sårbare reinene, drektige simler og simler med kalv blir påvirket så langt unna som 5 km.

Dermed er det ikke footprinten til tiltaket som er poenget, men **influenssonene på 1, 3 og 5 km**. En feilplassert hytte med grunnflate på 100 m² kan altså påvirke opp mot 80 km².

Unnvikelse og unnvikelsessoner

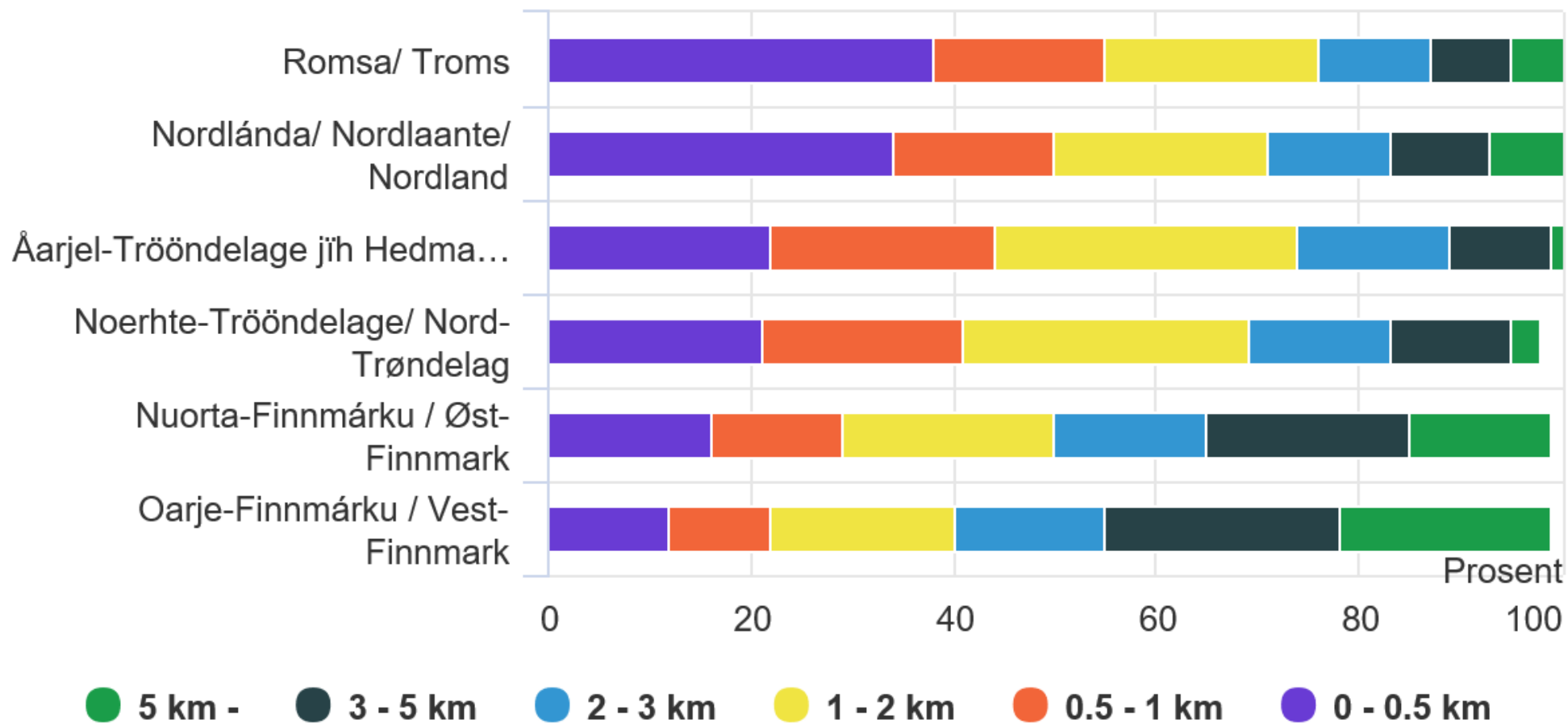
1, 3, 5 km

Tilsvarende sonene i INON

Strand, O., Colman, J.E., Eftestøl, S., Sandström, P., Skarin, A. & Thomassen, J. 2017. Vindkraft og reinsdyr – en kunnskapssyntese. - NINA Rapport 1305. 62 s.

Gundersen, V., van Moorter, B. Panzacchi, M., Rauset, G.R. & Strand, O. 2021. Villrein-ferdselsanalyser på Hardangervidda - Anbefalinger og tiltak. NINA Rapport 1903.

Figur 3. Andel areal av alt årstidsbeite og flyttlei etter avstand (i kilometer) til bebyggelse og infrastruktur. Reinbeiteområde. 2018. Prosent

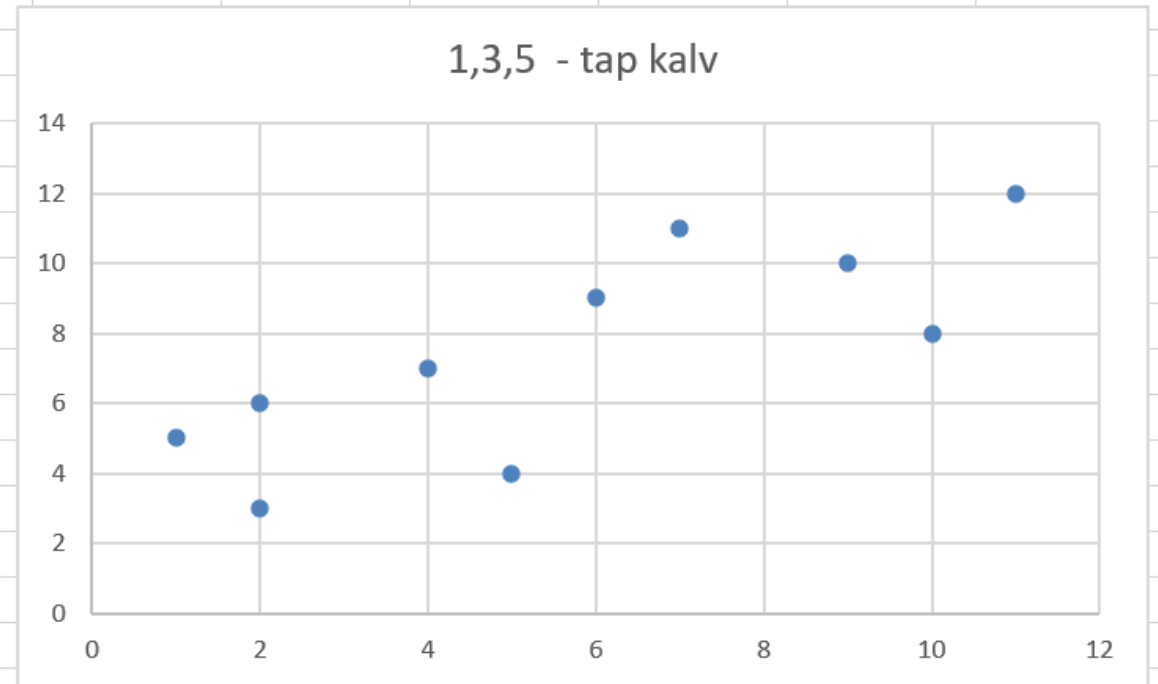

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Landbruksdirektoratet.

	Kalveslaktfaktor	Tap Flokk Kalv	Tap Voksne	Tap 1,3,5
1 Duokta	1	2	5	5
2 Stájggo-Hábmer	2	8	1	6
3 Voengelh-Njaarke	6	7	2	6
4 Skjomen	7	5	2	1
6 Jillen-Njaarke	5	3	6	4
7 Balvatn	3	6	9	2
8 Frostisen	4	9	4	11
10 Saltfjellet	9	10	7	3
11 Ildgruben	11	11	10	10
12 Byrkije	12	12	11	9

	Kalveslaktfaktor	Flokkstruktur	Tap Kalv	Tap Voksne	Tap 1,3,5
	0,56887356	0,47867996	0,79548438	0,00539533	0,62173374
tap	0,89776087				1

0,8 korrelasjon/sammenheng mellom tap av kalv og nærhet til større tiltak

— virker til Nordlands beste

Områder Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) peker på for å styrke menneskerettslig etterlevelse er:

- Å sikre gode, tidlige og uavhengige konsekvensutredninger.
- Å sikre tilstrekkelig kunnskap gjennom forskning og kartlegging, om **bit-for-bit nedbygging** av reinbeiteområder og om **samlede konsekvenser** av inngrep.
- Å vurdere om man bør tillate utbygging før gyldigheten av en tillatelse er rettslig avklart.
- Å tydeliggjøre, gjennom lovgivning eller andre reguleringer, de relevante vurderingstemaene etter SP 27 for å bidra til gode vurderinger i forvaltningen.

Hva er det viktig å forstå og ta hensyn til?

Det viktigste er å forstå **reinens unnvikelsesadferd** ift arealinngrep og arealbruk.

90 % av reinen skyr områder som er nærmere tiltak og aktivitet enn 1 km.

De mest sårbare reinene, drektige simler og simler med kalv blir påvirket så langt unna som 5 km.

Dermed er det ikke footprinten til tiltaket som er poenget, men **influenssonene på 1, 3 og 5 km**. En feilplassert hytte med grunnflate på 100 m² kan altså påvirke opp mot 80 km².

Reindrifft er også en **arealavhengig næring**. Derfor er det også viktig å se på topografien for å **unngå tiltak i flaskehals**.

Vi skal heller ikke glemme at **sumeffekten skal vurderes**. Det gjelder effekten av alle tidligere tiltak og kjente og sannsynlige fremtidige tiltak.

Så sier § 22 at «Reindrifftsutøvere har adgang til **fritt og uhindret** å drive og forflytte rein...» og at «Reindrifftens **flyttleier må ikke stenges**», og veilederen sier at det skal tas ekstra hensyn til **reindrifftas særverdiområder**.

(Reindrifft og plan- og bygningsloven/ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/reindrifft-og-plan-og-bygningsloven/id2846344/>)

Med særverdiområder menes bl.a. vårbeite, kalvingsland, brunstland og andre minimumsbeiter.

Utfordringer ift landbruk

Rein på beite har lett for å trekke inn på oppdyrkede områder, særlig på dyrka mark som ligger spredt mellom reinens naturlige beiteområder. Klimaendringer fører til at kystvinterbeitene kan være snøfrie i lange perioder. Økende temperatur og regnværsperioder på vinteren gjør at marka kan tine. Dette kan bidra til å skape konflikter mellom landbruk og reindrift hvis rein trekker inn på dyrka mark.

Loven gir ingen løsning – «gjøre det som er så vidt mulig»

Rettssak er ingen løsning

Dialog?

Dialoggrupper – kommunen har ansvar

Forum for beitebruk

Verktøy i verktøykassa – få

Nye?

- Akuttmidler til f.eks ekstra gjeting, akutte gjerder etc.

SFNO kan ønske hjelp fra kommunen/dere ift dialog med partene og en uavhengig dokumentasjon av det som skjer

Hei!

Oversender søknad om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og annen berørt part jfr vedlagt samarbeidsavtale.

Prosjektet er utarbeidet av NIBIO v/ Inger Hansen i dialog med Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, Dønna og Herøy bondelag samt Dønna kommune. Prosjektet er et viktig konfliktdependende tiltak for å skaffe mer kunnskap om virkningen av rein på innmark.

Landbruket i Dønna og Herøy og kommunen har over mange år hatt et samarbeid vedr. denne type problemstilling med Røssåga/Toven reinbeitedistrikt v/Helge Anti. Det er svært positivt at det lokale bondelaget og lokal reindriftsutøver samles for å bidra til økt kunnskapsgrunnlag rundt et tema som har vært høyst konfliktfylt.

Kommunen er av den oppfatning at mer kunnskap og dialog vil gi lavere konfliktnivå. Ved å benytte lokalt FoU-miljø oppnås god faglig oppfølging og lokal tilstedeværelse.

Vi håper Statsforvalteren finner rom for et bidrag med midler til økt kunnskapsgrunnlag som grunnlag for reduserte konflikter.

Med vennlig hilsen
Jørn Høberg
Landbrukssjef

Dønna kommune
8820 Dønna
Direkte: | 75 05 22 12
Sentralbord: 75 05 22 00